

מחשבה עליונה תמשיך נביעות
שלה למקום החכמה ולא יפרד
כלל.

ומזו החכמה העליונה יוצאת
תורה, ונמשך השפע שלה עד
המקום שהוא של החכמה
התחתונה שנקראת מצוה. ועל זה
מי שחושב לעשות מצוה, כאלו
עשאה, משום שגורם להביא
שפע של ברכות מהמחשבה
העליונה ההיא עד מקום שנקרא
מצוה. וכאלו עשאה, כמו שנאמר
(במדבר טו) ועשיתם אותם. ומחשבה
זו ראש של הכל. ואף על גב
שמצד המחשבה העליונה נתן לו
רשות לדברים של מצוה, דברים
שאינם של מצוה אסורים. זהו
שכתוב לא תחמד.

ובא ראה, מה טעם כל הדיברות
כנגד כל פתח ופתח? מצוות עשה
במקום הראוי להן, ומצוות לא
תעשה במקום שראוי להן. ואלו
שלשה אחרונים, אלו לא תעשה
מכלל עשה, כמו שבארנו בכלם.
אף על גב שזה מתר - זה אסור,
מפני שאלו כנגד עתיק העתיקים
שחסד ורחמים גדולים תלויים
בו, ולא ראויים אלא למצוות
עשה. מפני כן דיק מהם שלא
יפנה בן אדם (כתן גדול) לצד אחר,
וסמן אותם במצוות לא תעשה
והזהיר אותם לבני אדם בלאו על
זה הדבר האחרון, שהיא כללות
התורה.

וכי שעובר על זה כאלו עבר על
כל התורה, משום שהוא למעלה
ראשית של הכל, כללות הכל.
ואם בן אדם עבר על זה והטה
מחשבתו מדרכי התורה, אז נדבק
בצד האחר של שקר, ואז בא לידי
לא תענה ברעך וגו', כמו
שמצאנו אצל אחאב שחמד

אלא קדשא בריך הוא בלחודוי. ויהבה ביה
בבר נש למחשב מילין דאורייתא, מילין
דמצוה. בגין (דמהיא) דההוא מחשבה עלאה
נגדא מבוועין דילה לאתרא דחכמתא ולא
אתפרש כלל.

ומהאי חכמתא עלאה נפקת תורה ונגיד
שקיותה עד ההוא אתרא דחכמה
תתאה דאקרי מצוה. ועל דא מאן דחשיב
למעבד מצוה כאילו עשאה, בגין דגרים
למיתי ספוקא דברכאן מההיא מחשבה עלאה
עד אתר דאקרי מצוה. וכאילו עשאה, כמה
דאת אמר, (במדבר ט"ו) ועשיתם אותם. ומחשבה
דא רישא דכולא ואף על גב דבסטרא
דמחשבה עלאה אתייהיב ליה רשותא למלין
דמצוה. מילין, דלאו מצוה אסירין, הדא הוא
דכתיב לא תחמוד.

ותא חזי, מאי טעמא כולהו אמירן לקבל כל
פתרא ופתרא, מצות עשה באתרא דחזי
ליה ומצות לא תעשה באתרא דחזי ליה.
ואינון תלתא בתראי אינון לא תעשה מכללא
דעשה, כדאוקימנא בכלהו. אף על גב דהאי
שרי, האי אסיר. בגין דאינון לקבל עתיקא
דעתיקין דחסד ורחמים גדולים תליין ביה
ולא אתחזי אלא למצות עשה. בגין כף דייק
מנייהו דלא יתפגי בר נש (כתן גדול) לסטרא
אחרא ורשים להו במצות לא תעשה ואזהר
לון לבני נשא בלאו, על האי אמירה בתראה,
דאיהי כללא דאורייתא.

ומאן דעבר על האי, פאילו אעבר על כל
אורייתא. בגין דאיהו לעילא ראשיתא
דכולא, כללא דכלא. ואי בר נש עבר על האי
ואסטי מחשבתיה מאורחין דאורייתא, כדין
אתדבק בסטרא אחרא דשקר, וכדין אתי לידי לא תענה ברעך וגו'.

הכרם של נבות ואז העידו עליו שקר. ומכאן בא בן אדם לעבר על כל הדברות. אבל כאשר הוא הולך בדרך התורה וחושב בתורה ובמצוותיה, אז מתפשטת המחשבה ההיא בכל המדרגות מצד האמת, מצד האמונה העליונה.

ובא ראה שהרי קביעות כל הדברות שלא יטה מחשבתו ורצונו לצד האחר. וכאשר בן אדם נדבק בזה, אז כל העולמות מתמלאים ברכות עליונות שנמשכות מעתיקא סתימא שליה: (עד כאן מההשמטות)

לא תרצה. לא תנאף. לא תגנב. לא - יש טעם מפסיק בכל שלשת אלה. ואם לא היה טעם מפסיק, לא היה תקונו לעולמות, ויהיה אסור לנו להרג נפש בעולם, אף על גב שיעבר על התורה. אבל במה שיש הפסק טעם - אסור ומתיר.

לא תנאף - אם לא טעם מפסיק, אסור אפלו להוליד או לשמח באשתו שמחת מצוה, ובמה שהטעם מפסיק - אסור ומתיר.

לא תגנב - אם לא היה טעם מפסיק, היה אסור אפלו לגנב דעת של רבו בתורה או דעת של חכם פדי להתבונן בה, או דין שדן דין לפי טענה שצריך לגנב את דעת הרמאי, ולגנב את דעת שניהם פדי להוציא את הדין לאור. ובמה שמפסיק הטעם - אסור ומתיר.

לא תענה ברעף עד שקר. כאן לא מפסיק טעם, משום שזה אסור כלל וכלל, ובכל דברי התורה שם הקדוש ברוך הוא סודות עליונים, ולמד בני אדם דרך להתתקן בה וללכת בה, כמו

פדאשפחן גבי אחאב דחמיד פרמא דנבות וכדין אסהידו עליה שקרא. ומהאי אתי בר נש למעבר על פלהו אמרון. אבל פד איהו אזיל באורחי דאורייתא וחשיב באורייתא ובפקודוי, פדין אתפשט ההיא מחשבה בכלהו דרגין מסטרא דאמת מסטרא דמהימנותא עלאה.

ותא חזי דהא געיצין פולהו אמרון דלא לאסטאה מחשבתיה ורעותיה לסטר אחרא. וכד בר נש מתדבק בהאי, פדין פלהו עלמין מתמלאן ברכאן עלאין דנגדין מעתיקא סתימא דילה: (עד כאן מההשמטות).

לא תרצה. לא תנאף. לא תגנב. (שמות כ) לא פסקא טעמא בכל הני תלת. ואי לא דפסקא טעמא, לא הוי תקינא לעלמין, ויהא אסיר לן לקטלא נפשא בעלמא, אף על גב דיעבור על אורייתא. אבל במה דפסקא טעמא, אסיר, ושרי.

לא תנאף. אי לאו דפסקא טעמא, אסיר אפילו לאולדא, או למחדי באתתיה חדוה דמצוה. ובמה דפסקא טעמא, אסיר ושרי.

לא תגנב. אי לאו דפסקא טעמא, הוה אסיר אפילו למגנב דעתא דרביה באורייתא. או דעתא דחכם, לאסתפלא ביה. או דיינא דדאין דינא לפום טענה, דאצטריך ליה למגנב דעתא דרמאה, ולמגנב דעתא דתרווייהו, לאפקא דינא לנהורא. ובמה דפסקא טעמא, אסיר ושרי.

לא תענה ברעף עד שקר. (שמות כ) הכא לא פסקא טעמא, בגין דאסיר הוא כלל כלל. ובכל מילי דאורייתא, קדשא בריך הוא שוי רזין עלאין, ואוליף לבני נשא ארחא, לאתתקנא בה, ולמהך בה. פמה